

POMORSKI KRUH IMA SEDEM SKORIJ

Renato Petrič, rojen Ljubljčan, se je v najstniških letih odločil, da bo večino svojega poklicnega časa preživel na morju. Končal je Mornariško vojaško akademijo in od takrat služi domovini v vojaški mornariški uniformi. Ima veliko izkušenj. Sodeloval je pri razvoju pomorske komponente Slovenske vojske in Slovensko vojsko predstavljal v delovnih odborih zavezništva in Evropske unije. Trenutno je obrambni svetovalec v Črni gori, v prihajajočih jesenskih dneh pa se pripravlja na novo nalogo – postal bo upokojenec.

Kontraadmiral, trenutno ste predstavnik Ministrstva za obrambo in obrambni svetovalec v Črni gori. Kakšen je vaš vsakdanjik in kakšno je vaše poslanstvo glede na vaše prejšnje dolžnosti?

Vmoji karieri častnika je bilo resnično veliko dolžnosti. Imel sem čast biti tudi na najvišjih dolžnostih v SV. Ta dolžnost, na kateri sem danes, je nekakšen zaključek moje vojaške poti. Kot obrambni svetovalec na Ministrstvu za obrambo Črne gore pomagam pri pripravi reform, ki jih ministrstvo in vojska Črne gore izvajata zaradi doseganja standardov, ki veljajo v vojskah zahodnega tipa. Te reforme so tudi pogoj za članstvo v Natu in za vsebinsko sodelovanje v aktivnostih, ki jih izvajata Nato ali EU.

Sodelujem tudi v aktivnostih, ki so povezane z vstopom Črne gore v Nato. Opravil sem več kot 30 predavanj po vsej Črni gori, sodelujem na različnih konferencah, okroglih mizah in javnih predstavitvah, skratka povsod, kjer so teme varnost, obramba, Nato in EU.

Kot pripadnik veleposlaništva v Črni gori, ki je do konca letošnjega leta tudi veleposlaništvo, pristojno za stike z Natom (CPE), pomagam veleposlaniku Vladimirju Gaspariču predvsem s svojim poznavanjem vojaškega dela Nata. Ne nazadnje sem štiri leta delal v EU in Natu v Bruslju.

Za Slovenijo, Ministrstvo za obrambo in SV pa je najpomembnejše opravljane naloge obrambnega atašeja. Skrbim,

da bi odnosi med obema ministrstvoma za obrambo bili čim boljši in vsebinski. Črna gora je namreč država, s katero ima Slovenija na obrambnem področju najbolj obsežno sodelovanje v regiji.

Delo je zanimivo, saj sodelujem v procesu, ki sem ga enkrat že doživel, ko se je Slovenija pripravljala za članstvo v zavezništvu. Delo ni preveč obsežno, niti ni težko. Uporabljam znanje, ki sem ga pridobil v dolgi karieri, v pomoč pa sta mi tudi slovensko ministrstvo in Generalštab SV s svojimi strokovnjaki.

Od vstopa v zavezništvo letos mineva 10 let in izkušeni se je gotovo nabralo veliko. Če se vrneva še malo bolj nazaj, v vašo mladost, torej v tisti čas, ko ste se odločili za poklic na morju, me zanima, ali ste kdaj svojo odločitev obžalovali.

Tega nisem nikoli obžaloval. Vedno sem si želel biti povezan z morjem in še danes se nisem naveličal morja in vsega, kar je povezano z njim. Že ko sem končal osnovno šolo, sem hotel na srednjo pomorsko šolo v Piran. Starši niso bili najbolj zadovoljni, pa so me pregovorili, da se vpišem na gimnazijo v Postojno. S tem seveda nisem bil zadovoljen jaz. Ko je prišla ponudba za vojaško gimnazijo Franca Rozmana Staneta, ki naj bi imela

odlične pogoje šolanja, ob tem pa še veliko različnih možnosti, med drugimi tudi odhod na Vojaško mornariško akademijo, na kateri bi se lahko srečal z morjem, je bila odločitev lahka. Moram povedati, da se mi je zdel tudi vojaški poklic zelo zanimiv. Moj oče je bil, preden je postal pravnik in odvetnik, namreč podčastnik v vojni mornarici, oba moja strica sta bila častnika v kopenski vojski in letalstvu, še posebej pa sem ponosen na starega očeta ali, kot Primorci rečemo, nonota, ki je bil prvoborec v partizanskih vrstah. Vse to je zagotovo vplivalo tudi name.

Obdobje devetih let, ki sem jih preživel v Jugoslovanski vojni mornarici, je bilo zelo težko. Ta leta mi niso ostala v kdo ve kako lepem spominu. Kot edini Slovenec v razredu sem bil razporejen v Boko Kotorsko, natančneje v Kumbor, v pomorski odred, ki je varoval mejo na morju. To je pomenilo, da dlje od doma nisem mogel biti, po drugi strani pa je bil režim dela v enoti takšen, kakršnega danes ni verjetno nikjer več. Deset dni zunaj baze, nato deset dni v bazi, ob tem, da si bil vsaki drugi dan 24 ur na ladji. Nato se vse ponovi od začetka. V devetih letih sem bil gotovo več v službi kot doma. Oba otroka sta se mi rodila, ko sem bil daleč proč. Družina ni imela veliko od mene. Skratka, bil sem veliko na morju, sedem let sem bil poveljnik ladje in lahko bi rekel, da so se mi glede tega mladostniška pričakovanja izpolnila. Vsekakor pa je cena za to plačevala moja družina. Pomorski kruh je bil zmeraj trd oziroma, kot pravijo, ima sedem skorij. Na morju sem doživljal lepe, pa tudi zelo težke trenutke. Konec junija 1991, ko sem postal pripadnik TO, so se stvari zelo spremenile.

Če prav razumem, je to, da ste rojeni Ljubljčan, pravzaprav bolj tehnični podatek. V resnici ste, po govoricah sodeč in seveda tudi po duši, Primorec?

Oče je doma z Vipavskega, mama s Tolminskega, soproga je sicer iz Izole, njeni starši pa so tudi z vipavskega konca. In saj veste, iz tega dela naše dežele prihajajo ljudje, kot jih je v svojih pesmih opisal Iztok Mlakar: Špacapani, Pepiji, Frančeskini, puntarji, livarji in podobni. Veliki in mali ljudje, po značaju delavni, malce trmasti, uporniški, prijazni, najboljši prijatelji in žilavi nasprotniki, če si jim »stopil na žulj«, ki pa imajo predvsem veliko srce in znajo ceniti priborjeno pravico, da

Kontraadmiral (desno) s poveljujočimi na vaji Zvita podlasica.

živijo skupaj z drugimi Slovenci v isti državi. Da, zelo sem ponosen na to, da sem Primorec.

K primorskim koreninam spada mornariška uniforma kot oljke in teran. Gotovo ste bili zelo ponosni, ko se je mednarodni operaciji Naše morje – Lampedusa pridružila vojaška ladja Triglav. Veliko ste prispevali k razvoju pomorske komponente SV. Kako danes gledate na razvojna obdobja pomorske komponente SV in kako vidite njeno prihodnost?

Trenutno je Lampedusa nekakšen vmesni vrh, ki smo ga dosegli v SV na področju pomorstva. Vmesni pravim zato, ker imamo, če bo to v interesu Slovenije, MO in SV, na tem področju še nekaj pomembnih ciljev. Pot do Lampeduse je bila kar precej dolga. Po vojni leta 1991 je morala suverena Slovenija zagotoviti tudi nadzor in kontrolo nad svojim morjem. Od nekdanje vojske s področja pomorstva ni na naših tleh ostalo ničesar, kar je bilo po eni strani tudi dobro, saj smo lahko razvili svoj koncept obrambe morja in obale brez obremenitev s preteklostjo. Leta 1992 sem delal v RŠTO kot častnik v operativnem odseku. Bil sem poročnik bojne ladje in takrat ni bilo na voljo veliko starejših mornariških častnikov v TO. Poklical me je državni sekretar Miran Bogataj in mi prenesel zahtevo ministra Janeza Janše, da se začnem ukvarjati s formiranjem enote, ki bi lahko branila morje in obalo. Dali so mi zelo kratek rok. V delo sem vključil tudi kapitana bojne ladje Ljubomirja Kranjca, ki je bil bolj izkušen, pa tudi znanja je imel veliko, tako da sva bila dober tim. Rezultat najinih prizadevanj ob pomoči takratne RŠTO je bila 17. 11. 1992 uveljavitev formacije Združenega odreda obalne

obrambe, ki se je 30. 1. 1993 predstavil javnosti v marini v Portorožu ob prisotnosti predsednika Milana Kučana, ministra za obrambo Janeza Janše, načelnika RŠTO generalmajorja Janeza Slaparja in drugih. Znotraj te velike enote, ki je bila pretežno rezervne sestave, je bilo formirano tudi jedro Mornariškega odreda s stalno sestavo, v katerem so vojaški rok služili prvi slovenski mornarji. Častnike in podčastnike smo nabrali iz vseh enot TO, ki so imeli znanje s tega področja, in eden ključnih častnikov, ki še danes skrbi za enoto, je bil Boris Geršak, takrat mlad poročnik, danes pa kapitan bojne ladje in poveljnik Mornariškega diviziona. O času, ko sem vodil odsek za pomorstvo v GŠSV, in vse do leta 1998 bi vam lahko povedal veliko zgodb: o požrtvovalnosti pripadnikov Mornariškega odreda pri usposabljanju mornarjev, ki so staro stražnico na Kolombanu uredili v mornariško vojašnico kar z udarniškim delom. O projektu nabave prve patroljne ladje HPL 21 Ankaran, ki sem ga vodil in ki je prinesla v SV pridih pomorstva, Slovenski državi pa prisotnost na našem morju. Pa o začetkih izvajanja potapljanja, ki se je od čisto športnega – drugačnega pač nismo znali ali mogli opravljati – razvilo v protiminsko potapljanje s posebnimi aparati na mešanice, kar nas danes uvršča med vodilne države v regiji in pri čemer znanje prek posebnih tečajev že prenašamo na druge. In o Vojašnici slovenskih pomorščakov v Ankaranu, o VNL 11 Triglav, o padcih in vzponih pomorstva v SV, kar je bilo od leta 1998 vse prepogosto odvisno od različnih vizij razvoja SV.

Prihodnost pomorstva v SV je tisto, kar je gotovo najpomembnejše. Vsi, ki me poznajo, vedo, da sem že od začetka leta 2000 velik zagovornik formiranja obalne

Med obiskom predsednika RS in načelnika GŠSV na vojaški ladji Ankaran oktobra 2006.

Povišanje v čin kontraadmirala.

straže ali, bolje rečeno, skupne enote Republike Slovenije za delovanje na morju. Menim, da bi v Sloveniji morali združiti moči vsi resorji, ki delujejo na morju, in tako povečati učinkovitost delovanja ter hkrati racionalizirati delovanje na morju. MO lahko tu prispeva veliko in v okviru takega razvoja vidim tudi najboljšo možnost za Mornariški divizion.

Vlada je v začetku leta 2000 formirala medresorsko komisijo, ki naj bi našla ustrezno rešitev za sinergijo vseh akterjev na našem morju. Menim, da je bilo vse skupaj že od začetka zgrešeno. Vsako ministrstvo, ki je sodelovalo v tej razpravi, je vleklo na svojo stran in na koncu se je rodila t. i. Koordinacija služb na morju, ki pa je po mojem mnenju precej neučinkovita, birokratska, neustrezna in še zdaleč ne more zagotoviti tistega, kar naša država mora zagotoviti. Najin namen sicer ni odpiranje te teme, zato naj povem le še to,

da bi Slovenija na področju pomorstva morala narediti veliko več. Če samo pogledate najpomembnejše dokumente, od Resolucije o pomorski usmeritvi Republike Slovenije do Resolucije o nacionalnem programu razvoja pomorstva Republike Slovenije, z lahkoto ugotovite, v kolikšni meri se ti uresničujejo. Prihodnost pomorstva v SV vidim predvsem v večji stopnji integriranosti državnih institucij, ki imajo svoje pristojnosti na morju, v iskano večje učinkovitosti, racionalizaciji delovanja in ne nazadnje tudi v več sinergije pri ohranjanju pomorske identitete naše države.

V svoji karieri ste opravljali različne dolžnosti, ki niso bile povezane z morjem. Med drugim ste bili tudi poveljnik sil SV, namestnik vojaškega predstavnika pri EU in zavezništvu, poveljnik Mirnodobne strukture SV v tujini in namestnik načel-

nika GŠSV. Kaj je bil ali pa je še vaš največji izziv v karieri?

Sem eden redkih častnikov SV, ki je imel možnost biti vse to, kar ste našli, poleg tega pa še svetovalec v Uradu predsednika republike, direktor štaba v GŠSV, načelnik operativnega sektorja, namestnik in poveljnik operativnega poveljstva v Postojni itn. Vsekakor je eden večjih izzivov bilo leto 1998, ko sem postal namestnik poveljnika v 2. operativnem poveljstvu v Postojni, kar je bil zame, ki sem se do takrat praktično 17 let ukvarjal s področjem pomorstva, velik preskok. Takrat smo tudi intenzivno uvajali novo strukturo SV in nov način dela v vojski, saj smo želeli postati članica Nato. Vodenje delegacije SV pri EU v času, ko je Slovenija kot prva nova članica predsedovala EU, je pomenilo tudi velik izziv in zadovoljstvo, da smo nalogo dobro opravili. Če se pogovarjava o karieri in bi vse skupaj poskušal strniti v en stavek, bi rekel, da sem najzahtevnejše naloge opravljal, ko sem bil poveljnik sil in namestnik načelnika GŠSV, najmanj sem spal, ko sem bil poveljnik v Postojni, najbolj na trnih sem bil, ko sem vodil projekt nabave patroljne ladje, najbolj neodločen sem bil kot svetovalec pri predsedniku Republike Slovenije in najbolj počaščen, ko sem prejel admiralski prstan. Bil sem prvi admiral v samostojni Sloveniji in s tem dosegel vrh svoje vojaške kariere. Najbolj zadovoljen bi bil, če bi politika v teh sicer kriznih trenutkih za Slovenijo spoznala, da brez varnega in stabilnega okolja ni niti razvoja niti boljšega življenja. Pomembno je, da oblast poskuša razumeti, da obrambni sistem ne more biti predmet dnevne politike in trenutnih oblasti, temveč je to strateško vprašanje zagotavljanja pogojev razvoja Slovenije, ki potrebuje podporo vseh političnih opcij. MO in SV sta vse predolgo »ujetnika« dvotretjinske večine v Državnem zboru in mnenja, da se najlažje in brez posledic varčuje prav pri obrambnem sistemu, so zgrešena, posledice pa bomo čutili vsi.

Vaša vojaška kariera se končuje. Imate kakšne spomine, ki bi jih želeli izpostaviti?

Spominov je veliko. Iz obrambnega sistema bom odšel v pokoj z malce grenkega priokusa. Vse, kar se dogaja z vojaškim poklicem, statusom vojakov in upokojevanjem v SV, je žalostna zgodba o tem, kaj se zgodi, če te sistem potisne na obrobje.

Slovenija je varna država in to jemljemo kot danost, ne pa kot stanje, ki sta ga pomagala doseči in ga ohranjata tudi MO in SV. Vojaki ne morejo na ulico, da bi opozorili na svoje pravice in stanje v vojski. To ni v našem razumevanju reševanja težav. Prav zato bi vsi tisti, ki zagotavljajo pogoje za delovanje SV, morali narediti več. Še manj se za posebnosti vojaškega poklica zanimajo drugi. V SV je vedno veljalo načelo, da je človek v središču pozornosti, še posebej, ko gre za poklicne vojake, podčastnike in častnike. V zadnjih dveh letih pa imam občutek, da smo postali samo številke. To je narobe. Seveda imam veliko tudi lepih spominov, predvsem na vse tiste kolegice in kolege, ki so z menoj zadnjih 23 let delili usodo kot moji sodelavci, ki so me prenašali tudi, ko jim nisem bil všeč, in mi stali ob strani, ko je bilo najtežje. Brez njih ne bi dosegel vsega tega, na kar sem ponosen. Hvala pripadnikom 2. operativnega poveljstva, ki so bili z menoj štiri leta v Postojni, me veliko naučili in bili najboljši kolektiv, kakršnega si vsak poveljnik lahko samo želi. Hvala pripadnikom 430. MOD, ki so mi na področju pomorstva bili inspiracija, da se nikoli nisem prenehel ukvarjati s tem področjem. Še posebej se je treba spomniti ljudi, ki jih nikoli »ne vidimo«, pa so vedno pri roki kot izjemna pomoč: mojih pribočnikov, voznikov, tajnic, vodij kabinetov. Brez zaupanja vseh načelnikov Generalštaba SV, pod katerimi sem služil in ki so me spodbujali, tudi ne bi mogel v pokoj oditi zadovoljen.

Povedali so mi, da ste bili vedno pozorni na ohranjanje vitke linije. Je to morda še posebno pomembno za mornarje na vojaških ladjah? Vem, da je tam zelo malo prostora. Kako sta povezana ljubezen do morja in hribov?

Ja, vitka linija je vse večja težava. Se vidi, da mi v Črni gori ustrežata tako klima kot hrana. Jeseni bo čas, da se malo povrnem v prvotno stanje. Imate prav, hodniki in stropi na ladjah so po navadi zelo ozki in nizki in tam se bolje znajdejo vitkejši in manjši, zato bi bile ženske pravzaprav idealna posadka, če ne bi bilo mornariškega praznoverja, da ženska lahko prinese na ladjo nesrečo. Danes se vse manj verjame tej »zapovedi« in skoraj ni mornarice v razvitem delu sveta, ki ne bi imela mešanih posadk. Prav je tako.

Hribi pa so moja ljubezen že od prvega razreda osnovne šole, ko me je pokoj-

ni nono jemal s seboj na planino Razor na Tolminskem. Vsako leto večkrat. Od takrat sem planinec oziroma gornik. Sem član pohodne skupine Lintverni, ki deluje pri Planinskem društvu Vrhnika in ki po navadi poleg rednih mesečnih pohodov vsako leto hodi tudi peš z Vrhnike na Triglav. Ne manjkam niti pri pohodu v Dražgoše in na drugih tradicionalnih pohodih. V zadnjih dveh letih so bili prijatelji pohodniki pri meni tu doli v gosteh in smo planinarili tako v Durmitorju kot tudi po drugih gorah Črne gore. Poleg tega sem član Zveze vojaških gornikov Slovenije, s katerimi sem se 13. julija letos udeležil spominskega pohoda

na Bobotov Kuk, najvišjo goro Črne gore. Vsekakor mi bodo kot »mlademu upokojencu«, vsaj tako se počutim, gore eden izmed najpomembnejših spremljevalcev tudi vnaprej.

Na koncu je ta intervju tudi priložnost da se poslovim od pripadnikov SV, še posebej od pripadnikov Mornariškega divizi-ona in drugih mornarjev v SV s tradicionalnim pozdravom pomorščakov: Vsem želim veliko sreče in da bi vas na vaši poti spremljala ugoden veter in mirno morje.

Liliana Brožič
Foto: Arhiv SV

Renato Petrič je leta 1981 diplomiral na Mornariški vojaški akademiji v Splitu. Junija 1991 se je pridružil Teritorialni obrambi. V svoji karieri je opravljal več različnih nalog in dolžnosti, med katerimi so tudi poveljnik 2. operativnega poveljstva SV v Postojni, svetovalec za obrambo in pribočnik Predsednika Republike Slovenije, poveljnik sil SV, vojaški predstavnik pri Natu in EU, namestnik načelnika GŠSV, zdaj pa je obrambni svetovalec na Ministrstvu za obrambo Črne gore. Udeležil se je več različnih vojaških izobraževanj in usposabljanj, končal Generalštabni program v Sloveniji ter leta 2004 tudi enoletno šolanje na Kraljevi šoli za obrambne študije v Veliki Britaniji. V čin kontraadmirala je bil povišan leta 2009. Kontraadmiral Petrič je prejemnik številnih medalj in odlikovanj, med drugim zlate medalje generala Maistra, zlate medalje Slovenske vojske in reda Slovenske vojske.